

השפעת מוצדי לריצה על חמנית סאן ריץ' על איכות הגבועולים בתקופת האביב

גבי צוברי, שלומית כרמי- מו"פ ערבה
אמנון נבון- שה"מ, לה"ד נגב

חמנית סאן ריץ' גדלה בערבה בתקופת החורף עם תוספות של תאורה פוטופריודית. התאורה מעכבת את התפתחות הפרח, גורמת להמשך צימוח עלים ולהתארכות הפרקים שביניהם. לקראת עונת האביב מתחילים להיכנס לזריעות ביום טבעי ללא תוספת תאורה. המועד המדויק לזריעות ללא תאורה אינו ידוע. מכיוון שהמטרה היא לחסוך בחשמל ולקבל איכות גבועולים טובה ליצוא (גובה הגבועולים כ- 80 ס"מ). מטרת התצפית הייתה למצוא את המועד שממנו ואילך ניתן לזרוע את החמנית ללא צורך בתאורה פוטו פריודית. לשם כך בצענו שורה של מועדי זריעה מהחורף ועד לאביב ובדקנו את איכות הגבועולים שהתקבלה בכל אחד ממועדי הזריעה והשוונו ביניהם.

מהלך התצפית

העבודה נעשתה בתחנת "יאיר" בשטח פתוח ללא תאורה. נזרעו זרעי חמניות מהזן סאן ריץ' בעשרה מועדים מ- 3/2/03 ועד ה- 14/4/03. עומד הזריעה 80 במ"ר. ההנבטה וההשקיה נעשו בטפוף בלבד. בכל מועד נעשה קטיף כאשר נפתחו הפרחים ונלקחו הפרמטרים הבאים: אורך הענפים, משקל הענפים באורך מקסימלי של 80 ס"מ, קוטר הגבעול, קוטר התפרחת ונספרו העלים לאורך הגבעול.

תוצאות

מדדי האיכות של אורך ומספר עלים שנאספו חשובים בתצפית לצורך הבנת ההבדלים בין מועדי השתילה. אורך הגבעול הממוצע שנימדד במזרעים של פברואר היה גבוה במעט ממזרעים של חודש מרץ ונמוך במעט ממזרעים של חודש אפריל. משקל הגבועולים הראה תמונה דומה בהבדלים של מזרעים בחודשים השונים בקוטר הגבעול וקוטר התפרחת, התמונה לא הייתה ממש זהה וההבדלים לא מצביעים על מגמה ברורה (טבלה 1). מספר העלים הממוצע על גבעול חמנית בכל המזרעים היה קרוב מאוד ונע בין 12 ל- 14 עלים לגבעול. גם כאן קשה להצביע על מגמה ברורה של עליה או ירידה במספר העלים. היבול המצטבר של החמניות בכל מועדי הזריעה מתואר באיור 1 מה- 14/4/03 ועד 15/6/03.

טבלה 1: השפעת מועד זריעת סאן ריץ' ביום טבעי על יבול ואיכות גבעולי פריחה

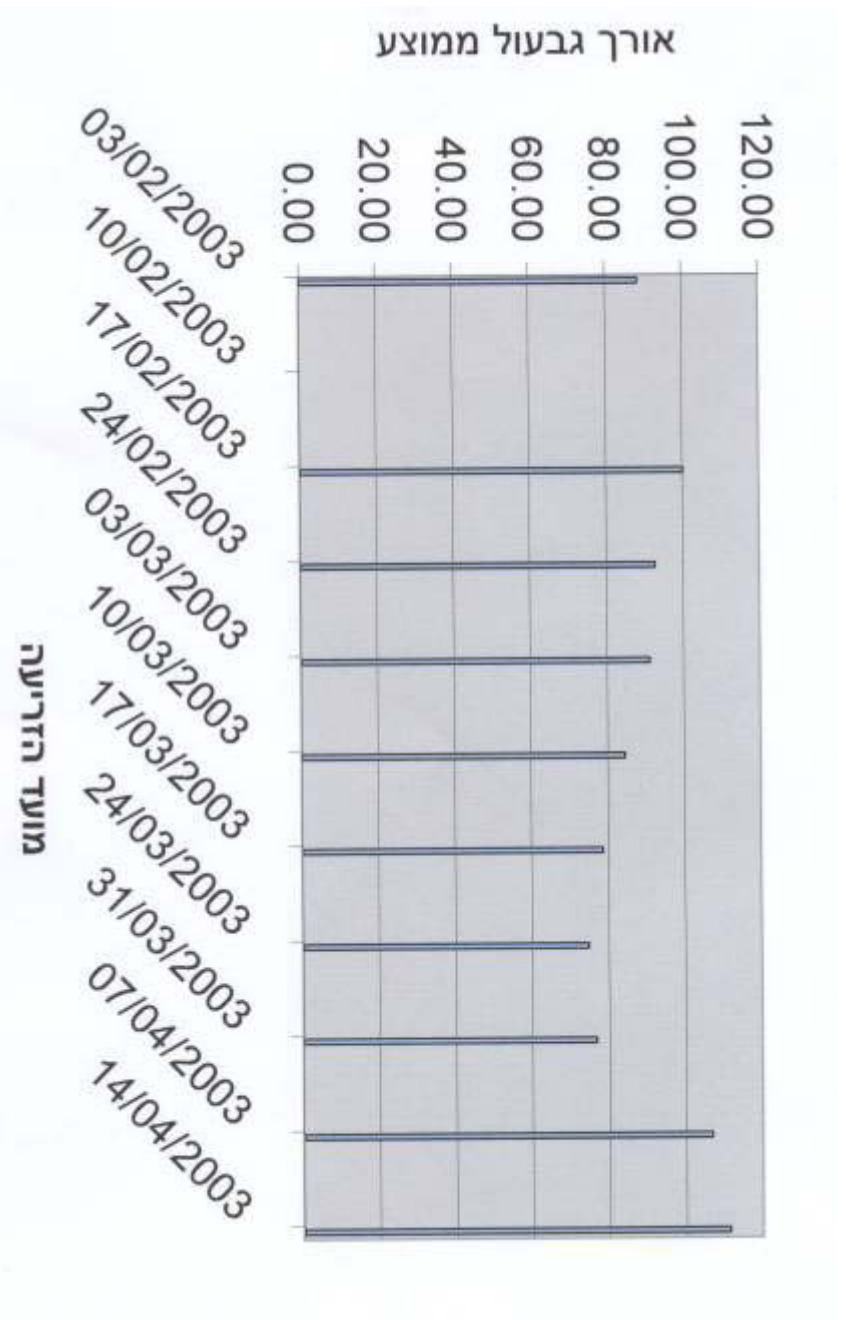
תאריך זריעה	3/2/03	17/2/03	24/2/03	3/3/03	1/3/03
יבול במ"ר	66.00	55.00	52.00	56.00	58.00
אורך ענף ממוצע (ס"מ)	88.44	99.87	92.58	90.93	84.33
משקל גבעול ממוצע (גרם)	80.30	57.74	49.72	50.92	50.06
קוטר גבעול ממוצע (ס"מ)	0.91	0.86	0.82	0.75	0.84
קוטר תפרחת ממוצע (ס"מ)	11.05	10.39	10.35	11.07	9.49
מספר עלים ממוצע על גבעול	12.69	12.35	12.12	11.90	12.44

תאריך זריעה	17/3/03	24/3/03	31/3/03	7/4/03	14/4/03
יבול במ"ר	52.00	51.00	63.00	54.00	56.00
אורך ענף ממוצע (ס"מ)	78.42	74.59	76.57	106.72	111.20
משקל גבעול ממוצע (גרם)	44.40	44.37	42.43	62.49	68.64
קוטר גבעול ממוצע (ס"מ)	0.79	0.77	0.73	0.86	0.90
קוטר תפרחת ממוצע (ס"מ)	9.09	9.98	9.78	10.06	10.26
מספר עלים ממוצע על גבעול	13.73	13.45	12.78	13.03	14.40

דיון ומסקנות

התאורה הניתנת בחורף להארכת היום בחמנית סאן ריץ' גורמת לשני דברים הראשון זה התארכות גבעולי הפריחה והשני עיכוב הפריחה תוך המשך צימוח עלים. מאחר ומחודש פברואר לחודש אפריל היום מתארך הציפייה הייתה שעם דחיית הזריעה נקבל גבעולים ארוכים יותר ויותר עלים על גבעול פריחה. כאמור מתוצאות התצפית נראה כי לא חל שיפור משמעותי בשני הפרמטרים הללו או לפחות לא כיוון ומגמה שמצביעה על השפעת ההתארכות הזו. מזאת אנחנו מסיקים כי יתכן שההתחממות ההדרגתית ועוצמת הקרינה גורמות להחשת הפריחה כך שלא מורגשת השפעת אורך היום ואו שהיום אינו ארוך מספיק כדי להשפיע על הפרמטרים הנ"ל מתוך כך נראה כי כדאי לבחון את ההשערות הללו שכן אם היום אינו ארוך מספיק בכדי לעכב עוד את הפריחה אז ניתן יהיה להמליץ להאיר בתאורה פוטו פריודית גם את המזרעים האביביים.

חשפנות מועד הזריעה על אורך גבעולי פריחה של חמונית סאן

השפעת מועד הזריעה על מספר העלים על גבעול חמונית סאן

